

linómetszetek és szitanyomatok hosszú során át eljusson gúzsbakötöttségünk egyéni vizuális megjelenítéséig.

Így jutottak szóhoz a fűzők, a zsinegek, a szíjak Benes József festményein, grafikáin. Azok a fűzők, zsinegek és szíjak, melyekkel már születésünk előtt bevarrják szemünket, szánkat: nyiladozó érzékszerveinket; azok a szellemi fűzők, zsinegek és szíjak, melyeket jól ismer a XX. század Közép-Európájának megrendszabályozott, cselekvési szabadságában meggátolt, politikával megnyomorított embere.

Benes Józsefet távozásra kényszerítette a hetvenes évek kizárólagossága: az akkori kultúrpolitika áldozataként hagyta el vidékünket, távozott Magyarországra.

Benes József művészlepi életünk egyik meghatározó egyénisége volt; több jelentős nemzetközi díj birtokosa, alapító tagja a makói művésztelepnek.

Jelenleg Kecskeméten él és alkot.

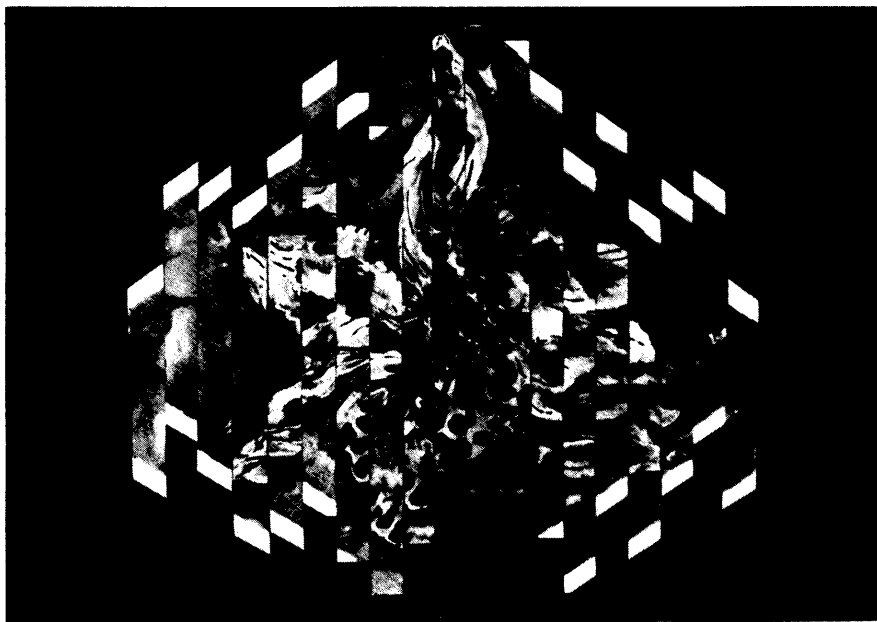
TARI István

GULYÁS GIZELLA FESTMÉNYEI

Gulyás Gizella nemcsak alkotóművész, hanem elméleti szakember is. Életrajzából kiténik, hogy egyformán járatos a rajzpedagógiában s annak különböző területein (óvodáskortól a felnőtt oktatás módszertanáig). De művészettörténet és esztétika különböző elméleti problémái sem idegenek számára. A néprajzi vonatkozású kérdések is szintén érdeklődési körébe tartoznak, és a felsorolt területeken gyakorlati és elméleti munkát is végez. Mindezeket szükségesnek tartottam megemlíteni, mert mint alkotásait láttán kiténik, mind a pedagógiai munkásság módszeressége, mind az elméleti munka elemző karaktere, festői, alkotói munkájában is tükröződnek. Mert egységbe ötvöződik nála a tudományos igényű analízis és szintézis vágya és a rendszerteremtés pedagógiai módszeressége is.

Gulyás Gizella elemző-értelmező festészetet művel. Az érzéki, konkrét látványt (pl. virágparafrazisok), az organikus valóságot tördeli szét vagy szeleteli fel, egy új valóság geometriai rendjébe szintetizálva azt. Ezzel új összefüggést és tartalmi jelentést is adva az eddig természetelvű formáknak. Szétbontja a tárgyi formát, megfosztja tárgyias jellegétől, áttemelve azokat egy új téri, ritmikai dimenzióba, egy absztrakt képi rendbe, és itt már a tér, a mozgás (az idő) mint a két legnagyobb képzőművészeti rendezőelv kerül előtérbe. Az érzéki benyomások esetlegességeit egy intellektuális képi struktúra váltja fel. Az objektív, empirikus tárgyi-természeti valóság rendjét egy szubjektív alkotói képzelet teremtő rendje, formálja, alakítja át.

Gulyás Gizella munkásságának, alkotói gondolkodásának egy másik fontos területe az „anyag” viselkedési és fakturális problémái. A véletlenszerű, esetleges, formailag kaotikus vagy csak laza formaszövedék szükségszerű renddé alakítása, áttekinthető struktúrává való szervezése. E munkák folyamán jut el a felfedezéshez, a rátaláláshoz, az előre ki nem gondolható festői értékek megtalálásához, új esztétikai lehetőségek felismeréséhez. Ez a folyamat adja majd neki a felismerés új örömeit, a rácsodálkozás boldog élményét. Azt a semmi mással nem pótolható boldogságot, amikor az anyag mint szövetségesnek felfedi titkait. Így egy nyitott világ érzékletes

külső felületétől a felfedezések gazdag változatán át jut el a mű most már belülről szervezett rendjéig. Ezek az említett alkotó-módszertani metódusok jellemzőek, Gulyás Gizella kutató szellemét idézik azok a munkák is, amelyek témájukban biológiai ihletésűek (pl. a biológiai sejtek metamorfózisai) és a mikrorendszer festői, képi rendszerbe átirott lapjai.

Fejlődésének új fázisát és szakaszát jelentették festői munkásságában a tasisztikus jellegű fekete-fehér vagy a csak kevés színre épített, nagy kontrasztú, erősen indulati munkák is. Ezek a lazán szótt formai építkezések finom átmenetet jeleznek a formátlan, kaotikus foltrendszerből egy szerves, geometrikus forma felé.

Gulyás Gizella kiállított munkái világosan mutatják fejlődésének, eszmélésének organikus jellegét, egymásra és egymásból következő logikáját. Szép ritmusban követhető nála a nyitott és zárt, az egyszerű és bonyolult rendszerek váltakozása is. Belülről táplálkozó festő ő, bátor, kezdeményező, impulzív kutatói alkat. Munkáiban egyértelműen uralomra jut a függetlenedés, a szabadságvágy, az elszakadás (egy magasabb minőség érdekében) a látványtól, a tárgyiasságtól. Egyre nagyobb teret engedve „szabadon mozgó”, játékos, önelvű, autonóm gondolati és intuitív festői rendszereknek.